

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد علوم تحقیقات

دانشکده: علوم انسانی گروه حسابداری
پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد در رشته ی حسابداری (M.A)

عنوان:

بررسی رابطه بین مسائل اخلاقی و تصمیم گیری حسابرسان

استاد راهنما:

دکتر محمد رضا عبدلی

استاد مشاور:

دکتر علی اصغر محمودزاده

نگارش:

مرتضی عسکری

پاییز: ۱۳۹۲

دانشگاه آزاد اسلامی

پرديس علوم و تحقيقات شاهرود

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری (M.A)

عنوان :

بررسی رابطه بین مسائل اخلاقی و تصمیم گیری حسابرسان

نگارنده

مرتضی عسکری

سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲

۱. دکتر محمد رضا عبدلی - استاد راهنما

هیأت داوران : ۲. دکتر علی اصغر محمود زاده - استاد مشاور

۳. دکتر مجتبی مشهدی - استاد داور

دانشگاه آزاد اسلامی

پردیس تحصیلات تکمیلی علوم و تحقیقات شاهرود

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب: مرتضی عسکری دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته / دکتری تخصصی در رشته : حسابداری که در تاریخ از پایان نامه / رساله خود تحت عنوان بررسی رابطه بین مسائل اخلاقی و تصمیم گیری حسابرسان با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می‌شوم :

۱) این پایان نامه / رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده‌ام.

۲) این پایان نامه / رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه یا رساله را داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد، مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می‌پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء

سپاسگزاری:

سپاس خدای را که سخنوران، در ستودن او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت های او ندانند و کوشندگان، حق او را گزاردن نتوانند. و سلام و دورد بر محمد و خاندان پاک او، طاهران معصوم، هم آنان که وجودمان وامدار وجودشان است؛ و نفرین پیوسته بر دشمنان ایشان تا روز رسـتاخیز... بدون شک جایگاه و منزلت معلم، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه ی او، با زبان قاصر و دست ناتوان، چیزی بنگاریم. اما از آنجایی که تجلیل از معلم، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تامین می کند و سلامت امانت هایی را که به دستش سپرده اند، تضمین؛ بر حسب وظیفه و از باب " من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عز و جلّ " :از پدر و مادر عزیزم. این دو معلم بزرگوارم که همواره بر کوتاهی و درشتی من، قلم عفو کشیده و کریمانه از کنار غفلت هایم گذشته اند و در تمام عرصه های زندگی یار و یاور بی چشم داشت برای من بوده اند؛ از استاد با کمالات و شایسته؛ جناب آقای دکتر محمد رضا عبدلی که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند؛ از استاد صبور و با تقوا، جناب آقای دکتر علی اصغر محمودزاده که زحمت مشاوره این رساله را در حالی متقبل شدند که بدون مساعدت ایشان، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی رسید؛ و از استاد فرزانه و دلسوز؛ جناب آقای دکتر مجتبی مشدیی که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند؛ کمال تشکر و قدردانی را دارم باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آنان را سپاس گوید

تقدیم به :

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از خودگذشتگان به پاس عاطفه سرشار و گرمای امیدبخش وجودشان که در این سردترین روزگاران بهترین پشتیبان است به پاس قلب های بزرگشان که فریاد رس است و سرگردانی و ترس در پناهشان به شجاعت می گراید و به پاس محبت های بی دریغشان که هرگز فروکش نمی کند این مجموعه را به پدر و مادر عزیزم تقدیم می کنم

فهرست مطالب:

۱۰.....	چکیده
۱۱.....	فصل اول.....
۱۲.....	۱-۱) مقدمه.....
۱۲.....	۲-۱) تشریح و بیان مسئله.....
۱۵.....	۳-۱) ضرورت و اهمیت تحقیق.....
۱۶.....	۴-۱) اهداف تحقیق.....
۱۶.....	۴-۱-۱) اهداف کاربردی.....
۱۶.....	۵-۱) سوالات تحقیق.....
۱۷.....	۶-۱) فرضیه تحقیق.....
	۷-۱) روش
۱۷.....	تحقیق.....
۱۷.....	۸-۱) متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی و اندازه گیری متغیرها.....
۱۹.....	۹-۱) قلمرو تحقیق.....
۱۹.....	۱۰-۱) تعریف واژه ها و اصطلاحات عملیاتی به کار رفته در تحقیق.....
۲۱.....	۱۱-۱) ساختار تحقیق.....
۲۲.....	فصل دوم.....
۲۳.....	۱-۲) مقدمه.....
۲۴.....	۲-۲) مبانی نظری حسابرسی.....
۲۴.....	۲-۲-۱) هدف تنوری.....
۲۵.....	۲-۲-۲) نیاز به تنوری حسابرسی.....
۲۷.....	۳-۲-۲) تقاضا برای خدمات حسابرسی.....
۴۲.....	۴-۲-۲) انتخاب حسابرس.....
۴۵.....	۴-۲) اخلاق.....
۴۶.....	۴-۲-۱) ساختار تصمیم گیری اخلاقی.....
۴۷.....	۴-۲-۲) مدل‌های توسعه اخلاقیات.....
۵۵.....	۴-۲-۳) فرآیند تصمیم گیری اخلاقی.....
۵۸.....	۴-۲-۴) گرایش های اخلاقی افراد.....
۶۰.....	۴-۲-۵) نقش گرایش های اخلاقی افراد تصمیم گیری.....
۶۳.....	۴-۲-۶) گرایش‌های اخلاقی و مدیریت سود.....
۶۴.....	۴-۲-۷) تعهد حرفه ای و مدیریت سود.....

۶۵	۸-۴-۲) منفعت شخصی و گرایش‌های اخلاقی افراد.....
۶۵	۹-۴-۲) منفعت شخصی و تعهد حرفه‌ای.....
۶۶	۱۰-۴-۲) ارزش اخلاقی در قضاوت حسابرس.....
۷۲	۵-۲) پیشینه‌ی تحقیقات.....
۷۲	۱-۵-۲) تحقیقات خارجی.....
۷۸	۲-۵-۲) تحقیقات داخلی.....
۱۳	فصل سوم.....
۱۴	۱-۳) مقدمه.....
۱۴	۲-۳) روش شناسی تحقیق.....
۱۴	۳-۳) روش گردآوری داده‌ها.....
۱۵	۴-۳) ابزار جمع‌آوری داده‌ها.....
۱۶	۱-۴-۳) مقیاس اندازه‌گیری در پرسشنامه.....
۱۶	۲-۴-۳) روایی و پایایی ابزارهای اندازه‌گیری.....
۱۷	۵-۳) جامعه آماری.....
۱۷	۶-۳) نمونه آماری و روش نمونه‌گیری.....
۱۷	۷-۳) فرض.....
۱۸	تحقیق.....
۱۸	۸-۳) نحوه‌ی اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق.....
۹۰	۹-۳) روش‌های آماری.....
۹۰	۱-۹-۳) آمار توصیفی.....
۹۰	۲-۹-۳) آمار استنباطی.....
۹۳	فصل چهارم.....
۹۴	۱-۴) مقدمه.....
۹۴	۲-۴) آمار توصیفی.....
۹۶	۱-۲-۴) توزیع فراوانی میزان تحصیلات پاسخ‌دهندگان.....
۹۷	۲-۲-۴) توزیع فراوانی میزان رشته‌های تحصیلی پاسخ‌دهندگان.....
۹۸	۳-۲-۴) توزیع فراوانی سابقه تدریس دروس حسابداری و حسابرسی پاسخ‌دهندگان.....
۹۹	۴-۲-۴) توزیع فراوانی سابقه حسابرسی پاسخ‌دهندگان.....
۱۰۰	۵-۲-۴) توزیع فراوانی رده شغلی پاسخ‌دهندگان.....
۱۰۱	۳-۴) آمار استنباطی.....

۱۰۱(۱-۳-۴) تعیین پایایی (قابلیت اعتماد) پرسشنامه
۱۰۲(۲-۳-۴) تعیین اعتبار (روایی) پرسشنامه
۱۰۲(۳-۳-۴) آزمون نرمال بودن داده ها
۱۰۳(۴-۴) آزمون فرضیه ها
۱۰۷(۵-۴) آزمون فرضیه ها براساس میزان تحصیلات حسابرسان
۱۱۱(۶-۴) آزمون فرضیه ها براساس سابقه ی کاری حسابرسان
۱۱۳(۷-۴) آزمون فرضیه ها براساس میزان رده شغلی حسابرسان
۱۱۹ فصل پنجم
۱۲۰(۱-۵) مقدمه
۱۲۰(۲-۵) خلاصه یافته های تحقیق
۱۲۴(۳-۵) پیشنهادات کاربردی تحقیق
۱۲۵(۴-۵) پیشنهادات برای تحقیقات آتی
۱۲۶ پیوست
۱۳۳ فهرست منابع وماخذ
۱۴۱ چکیده ی انگلیسی

چکیده:

هدف اصلی این تحقیق بررسی رابطه بین مراحل فرایند تصمیم‌گیری حساب‌برسان می‌باشد. و از مدل چهار مرحله‌ای فرایند تصمیم‌گیری رست (۱۹۸۶) استفاده شده است تا رابطه بین متغیرهای تحقیق مورد بررسی قرار گیرد. که به منظور اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از پرسش‌نامه‌ای که متشکل از سه سناریوی اخلاقی می‌باشد استفاده شده است. منظور بررسی پایایی پرسش‌نامه از روش ضریب آلفای کرونباخ و به منظور تعیین اعتبار (روایی) پرسش‌نامه از نظر متخصصان استفاده شده، بدین صورت که ابتدا تعدادی پرسش‌نامه اولیه توزیع شد و پس از کسب نظر متخصصان اصلاحات مورد نیاز در پرسش‌نامه انجام و برای توزیع نهایی آماده شد. جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه حساب‌برسان، مدیران و پرسنل سازمان حسابرسی و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران می‌باشند که با توجه به فرمول کوکران تعداد ۲۶۲ پرسش‌نامه بین افراد عضو نمونه آماری توزیع گردید.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های ۲۶۲ پرسش‌نامه نشان می‌دهد بین نیت اخلاقی و قضاوت اخلاقی حساب‌برسان با حساسیت اخلاقی حساب‌برسان رابطه مثبت معناداری وجود دارد بطوری که هر چه قضاوت اخلاقی حساب‌برسان در سطح بالایی قرار داشته باشد، نیت اخلاقی آنها نیز در سطح بالایی قرار دارد. این نتایج نشان می‌دهد که بین قضاوت اخلاقی و نیت اخلاقی حساب‌برسان نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بطوری که حساب‌برسانی که از حساسیت اخلاقی بالاتری برخوردارند در هنگام تصمیم‌گیری در شرایط چالش‌های اخلاقی قضاوت اخلاقی بیشتری در تصمیمات خود اعمال نموده که این نیز به نوبه خود موجب افزایش نیت اخلاقی آنها می‌گردد.

واژگان کلیدی: فرایند تصمیم‌گیری حساب‌برسان، حساسیت اخلاقی، نیت اخلاقی، قضاوت اخلاقی.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱) مقدمه

اخلاق در حسابرسی اهمیت خاصی دارد زیرا، این رشته نیز همانند رشته های دیگر دارای الزامات اخلاقی خاصی تحت عنوان «آیین رفتار حرفه ای» است. حسابرسان مسوولیت حساس و دشواری در اعتباردهی و تایید صورت های مالی شرکتها دارند. بنابراین انجام اعمال حرفه ای غیر اخلاقی شامل ارایه اطلاعات مالی با کیفیت نامطلوب و گمراه کنند می تواند اعتماد عموم را به حسابرسان از بین برده و به حیثیت کل حرفه لطفه وارد سازد. با افزایش توجه جهانی به مبحث اخلاق و نیز اهمیت کیفیت اطلاعات در حرفه حسابداری. حسابرسی با توجه به اینکه بسیاری از حوزه های حسابرسی نیازمند انجام قضاوت های اخلاقی است، لذا در این تحقیق سعی شده است تا گوشه ای از خلا تحقیقاتی در این زمینه پر شود.

در پژوهش حاضر، اجزای مربوط به یک معضل و مشکل اخلاقی در پیش بینی فرایند تصمیم گیری حسابرسان بررسی می شود. از این رو، در این فصل طرح کلی تحقیق شامل فرضیه ها، اهداف تحقیق، متغیرها و تعریف عملیاتی آنها و روش های آماری مورد استفاده به منظور آزمون فرضیه ها تشریح می شوند.

۱-۲) تشریح و بیان مسئله

حرفه حسابداری و حسابرسی با یکی از حساس ترین موضوعات مرتبط با اشخاص جامعه، یعنی مال و دارایی افراد در ارتباط است. بنابراین حسابداران و حسابرسان مانند پزشکانی هستند که اعتماد شخص مقابل، نقش اصلی را در شغل و حرفه آنان دارد. بی اعتمادی صاحبکار، آفت سیستم های حرفه ای حسابداری و حسابرسی است. بنابراین برای دستیابی به این مهم حسابداران و حسابرسان می بایست همیشه اخلاقی عمل کنند، به این معنی که همواره اصول حرفه ای و اخلاقی حرفه خود را رعایت کنند.

بحث اخلاق در حسابداری و حسابرسی، همزمان با وقوع رسوایی های مختلف حسابداری در سطح جهانی، علاقه و توجه قابل ملاحظه ای را در عرض چند سال گذشته به دست آورده است (مانند رسوایی انرون). این اتفاقات و رسوایی ها در حرفه حسابداری و حسابرسی، به طور مستقیم و غیر مستقیم نگرانی هایی را در جهت اشاعه عدم رفتار اخلاقی، در میان حسابداران و حسابرسان را بوجود آورده است. از لحاظ تاریخی، حسابرسان با این

عنوان "گروهی بزرگ از افراد که عمل صادقانه به اصول و انجام کارآمد و ارزشمند خدمات برای مشتریان خود و عموم مردم را سر لوحه کار خود قرار داده اند" به رسمیت شناخته شده اند با این حال، رویدادهای اخیر برای عموم به طور گسترده ای منجر به سوال مسئولیت اخلاقی حسابرسان در انجام وظایف خود شده است. (کین ۲۰۰۴). [۴۹]

به طور تجربی، تحقیق در حسابداری به فرایند تصمیم گیری اخلاقی حسابداران در مواجهه با درگیری های اخلاقی است و تأثیرات فردی متمرکز شده، عوامل موقعیتی و سازمانی، در فرایند تصمیم گیری اخلاقی بسیار موثر هستند. (داگلاس و همکاران، ۲۰۰۱). [۲۰]

رست (۱۹۸۶)، مدل چهار مرحله ای از توسعه اخلاق که شامل چهار مرحله متوالی تصمیم گیری اخلاقی است که باید برای یک رفتار اخلاقی رخ دهد را ترسیم کرده است. این چهار مرحله عبارتند از: شناخت مسائل اخلاقی (حساسیت اخلاقی)، قضاوت اخلاقی، مقاصد اخلاقی و رفتار اخلاقی. (رست ۱۹۸۶) [۷۳]

در بین این مراحل، مرحله شناخت مسائل اخلاقی که اکثراً به معضل اخلاقی مشهور است از همه مهمتر می باشد، چون شروع یک پروسه تصمیم گیری اخلاقی از شناخت درست این مرحله می باشد. اهمیت شناخت ویژگی های یک معضل اخلاقی (مسئله اخلاقی) در فرایند تصمیم گیری اخلاقی، توسط جونز (۱۹۹۱) در یک مدل برجسته ارائه شده است. موضوع معضل اخلاقی، قطاری از افزایش احساسات و عواطف و درگیری های اخلاقی خاص و قابل توجه، که تمام مراحل ترتیبی از فرایند تصمیم گیری فرد را تحت تاثیر قرار می دهد. او همچنین استدلال می کند که شرایط اخلاقی مرتبط با هر معضل اخلاقی متفاوت است. مدل جونز بیان میکند که هر مسئله و معضل اخلاقی دارای شش بعد می باشد: غلظت اثر، احتمال اثر، نزدیکی، اجماع اجتماعی، فوریت زمانی، و شدت عواقب. (جونز، ۱۹۹۱) [۴۲]

غلظت اثر: آیا یک تصمیم اخلاقی یا غیر اخلاقی بر روی یک یا گروهی از افراد به یک میزان اثر دارد؟ به عنوان مثال کلاه بداری یک مبلغی از یک نفر نسبت به کلاهبرداری همان مبلغ از یک شرکت غلظت اثر بیشتری دارد.

احتمال اثر: یعنی احتمال این که افراد مختلف، چه میزان از یک تصمیم غیر اخلاقی متضرر شوند. به عنوان مثال در فروش اسلحه به یک دزد، احتمال بیشتری از آسیب وجود دارد تا فروش اسلحه به یک شهروند عادی.

نزدیکی: یعنی این که در هنگام تصمیم غیر اخلاقی، خودمان را یکی از نزدیکان افراد متضرر فرض کنیم.

اجماع اجتماعی: یعنی در هنگام اخذ تصمیم غیر اخلاقی در آن شرایط، نظر اکثر مردم نسبت به آن عمل در نظر گرفته شود.

فوریت زمانی: برای آن تصمیم اخلاقی فوریت زمانی قائل نشود که در انجام آن تسریع به عمل آید.

شدت عواقب: یعنی در هنگام اخذ تصمیم غیر اخلاقی در آن شرایط، به عواقب و نتیجه کار فکر شود.

به طور قابل ملاحظه ای، شناخت و ارزیابی از مسائل اخلاقی و تاثیر آن بر روی فرایند تصمیم گیری اخلاقی حسابرس، برای تمام حسابرسان و حسابداران و افراد درگیر این موضوع مفید و ضروری می باشد. بنابراین، تحقیقات تجربی بیشتری بر روی تاثیر شناخت معضل اخلاقی در اجزای مختلف تصمیم گیری حسابرسان و تصمیم گیری اخلاقی حسابرسان با در نظر گرفتن مسائل مربوط به معضل اخلاقی ضروری به نظر می رسد. لذا ما در این تحقیق به دنبال این هستیم که تاثیر و رابطه معضل و مسئله اخلاقی را با هر یک از مراحل تصمیم گیری اخلاقی حسابرس بسنجیم. (مورد استفاده مدل تصمیم گیری اخلاقی رست و جونز).

۱-۳) ضرورت و اهمیت تحقیق

در دنیای که خواسته های نامحدود انسان در مقابل منابع محدود اقتصادی قرار گرفته است، ظهور و سقوط هر پدیده ای ریشه در نیاز های واقعی و منطقی جوامع انسانی دارد. در این میان حسابرسان در عرصه خدمات حرفه ای نیز نمی تواند از این قاعده مستثنی باشند. از آنجا که ارزشهای اخلاقی در بین کشورهای مختلف به دلیل فرهنگ آنها متفاوت است، هیچ نوع آیین اخلاقی پذیرفته شده ای به صورت جامع وجود ندارد. با این حال، اصول اخلاقی اساسی که در حد بین المللی باشد وجود دارد (اودو، ۲۰۰۷). [۶۸] از سویی دیگر، پیچیده تر شدن روزافزون محیط کاری شاغلان در حرفه حسابداری و افزایش میزان کارهای غیر اخلاقی و غیر قانونی و رسواییهای اخیر مالی شاید موجد این موضوع باشد که آموزش صحیح اصول اخلاقی حسابداری باید در دستور کار دانشگاهها و سایر مراجع و سازمانها قرار گیرد. به منظور جلب اعتماد جامعه نسبت به حرفه حسابداری و افزایش اعتبار و محبوبیت آن، احساس می شود که باید به اصول اخلاقی حسابداری در دانشگاهها به عنوان مکانی که دانشجویان در آن به پرورش استعدادها و تواناییهای خود می پردازند، اهمیت ویژه ای داده شود. اهمیت آموزش اصول اخلاقی در طی سالیان متمادی به وسیله شاغلان در حرفه و دانشگاهیان مورد شناسایی

قرار گرفته و در بسیاری از مطالعات بر آن تاکید شده است. اما با وجود اهمیت زیاد این موضوع، احساس می‌شود که در دانشگاهها بهای کمتری به آموزش این اصول داده می‌شود؛ غافل از اینکه چشمپوشی از آموزش اصول اخلاقی چه خسارتهای جبران‌ناپذیری به بار آورده است.

به همین جهت در این تحقیق تلاش می‌شود تا با توجه به نوع برداشت و نیز حدود و نحوه حسابرسی و افکار حسابرسان، نسبت به بررسی ارتباط بین نوع تفکر و تحلیل حسابرسان تا تصمیم‌گیری آنها، کنکاش گردد.

۱-۴) اهداف تحقیق

هدف اصلی از انجام این تحقیق این است که بدانیم بین شناخت یک معضل و مشکل اخلاقی و فرایند تصمیم‌گیری حسابرسان چه رابطه‌ای وجود دارد. سایر اهداف تحقیق به شرح زیر می‌باشد.

۱) بررسی رابطه بین مراحل تصمیم‌گیری اخلاقی.

۲) شناسایی اجزای مربوط به یک معضل و مشکل اخلاقی در پیش‌بینی فرایند تصمیم‌گیری حسابرسان.

۳) بررسی سطوح مختلف معضل اخلاقی در روند تصمیم‌گیری حسابرسان.

۴) آشنایی با مبانی علم اخلاق و تئوریهای اخلاقیات در حسابرسی و حسابداری.

۱-۱-۴) اهداف کاربردی

سازمان‌ها و شرکت‌های زیر می‌توانند از نتایج این پژوهش بهره‌برداری نمایند:

– جامعه حسابداران رسمی ایران

– سازمان حسابرسی

– موسسات حسابرسی

– مدیران، شرکاء و کارکنان موسسات حسابرسی

– همچنین محققان و پژوهشگران برای تحقیقات آتی

۱-۵) سوالات تحقیق:

– آیا بین نیت اخلاقی حسابرس با حساسیت اخلاقی حسابرس رابطه دارد؟

– آیا بین حساسیت اخلاقی حسابرس با قضاوت اخلاقی حسابرس رابطه دارد؟

– آیا بین نیت اخلاقی حسابرس با قضاوت اخلاقی حسابرس رابطه وجود دارد؟

۱-۶) فرضیه‌های تحقیق

۲- فرضیه اول: بین نیت اخلاقی حسابرس با حساسیت اخلاقی حسابرس رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۳- فرض دوم: بین حساسیت اخلاقی حسابرس با قضاوت اخلاقی حسابرس رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۴- فرض سوم: بین نیت اخلاقی حسابرس با قضاوت اخلاقی حسابرس رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۱-۷) روش تحقیق:

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی می باشد. از نظر نوع استنتاج، استقرایی و از نظر نوع روش آماری آزمون، همبستگی مقطعی بوده است. در انجام این تحقیق ابتدا مفاهیم کلی موضوع از طریق مطالعه مقالات و کتب علمی و متون داخلی و خارجی در کتابخانه، جمع آوری گردیده و سپس به جمع آوری اطلاعات از طریق مطالعه و پخش پرسشنامه بین مدیران و پرسنل حسابرسی پرداخته و در آخر اطلاعات جمع آوری شده از طریق روشهای آماری مناسب و با استفاده از نرم افزار spss مورد تجزیه تحلیل قرار می گیرد و نتایج بدست آمده به جامعه تعمیم داده می شود.

۱-۸) متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی و شرح چگونگی بررسی و اندازه گیری متغیرها:

متغیر مستقل:

شناخت و درک حسابرس از جنبه اخلاقی يك موضوع (حساسیت اخلاقی حسابرس): این متغیر از طریق میانگین نمرات حاصل از پاسخ های شرکت کنندگان به سوالات یک، چهار و هفت بخش ب پرسش نامه اندازه گیری می شود.

متغیرهای وابسته:

قضاوت اخلاقی حسابرس: این متغیر از طریق میانگین نمرات حاصل از پاسخ های شرکت کنندگان به سوال دو، پنج و هشت بخش ب پرسش نامه اندازه گیری می شود.

نیت اخلاقی حسابرس: این متغیر از طریق میانگین نمرات حاصل از پاسخ های شرکت کنندگان به سوالات سه، شش و نه بخش ب پرسش نامه اندازه گیری می شود.

متغیرهای کنترلی:

در این تحقیق از متغیرهای زیر به عنوان متغیر کنترلی استفاده شده است:

- میزان سابقه کاری حسابرس: این متغیر بر اساس سابقه کاری حسابرسان مستقل بر حسب سال (کمتر از ۳ سال، بین ۳ تا ۵ سال، بین ۶ تا ۱۰ سال و بیش از ۱۰ سال) اندازه گیری می شود.

- نوع مؤسسه حسابرس: این متغیر بر حسب دولتی یا خصوصی بودن مؤسسات حسابرسی اندازه گیری می شود. بطوری که سازمان حسابرسی و مفید راهبر جزء مؤسسات دولتی و عمومی و سایر مؤسسات جزء مؤسسات خصوصی طبق بندی می شود.

- رده شغلی در مؤسسه: این متغیر بر اساس رده (رتبه) شغلی حسابرسان شامل حسابرس، حسابرس ارشد، سرپرست، سرپرست ارشد، مدیر و شریک اندازه گیری می شود.

- تعداد صاحبکاران مؤسسه: این متغیر بر حسب تعداد صاحبکاران مؤسسه اندازه گیری می شود.

۹-۱) قلمرو تحقیق

۹-۱-۱) قلمرو موضوعی تحقیق

بررسی رابطه بین مسائل اخلاقی و تصمیم گیری حسابرسان

۹-۱-۲) قلمرو زمانی تحقیق

قلمرو زمانی این تحقیق شامل اطلاعات مربوط به سال ۱۳۹۲ می باشد.

۹-۱-۳) قلمرو مکانی تحقیق

مکان این تحقیق مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که در تهران مستقر می باشند.

۱-۱۰) تعریف واژه ها و اصطلاحات عملیاتی بکار رفته در تحقیق

اخلاق: اخلاق را ، مجموعه عادت‌ها و رفتارهای فرهنگی پذیرفته میان مردم یک جامعه ، تعریف کرده و در ادامه به رفتار شایسته و پسندیده عطف می‌دهد.

اخلاق و آیین رفتار حرفه‌ای: اخلاق و رفتار حرفه‌ای حاوی یک نظام ارزشی است که براساس آن، بد و خوب، و درست و نادرست رفتار صاحبان یک حرفه تعریف و بیان می‌شود.

اصول اخلاقی حسابرسی: اصول اخلاقی حسابرسی، طبق استانداردهای حسابرسی ، اصولی است که در راستای تحقق اهداف زیر انجام می‌شود.

الف- تامین منافع عمومی

ب- درستکاری

پ- بیطرفی

ث- رفتار حرفه ای

ج- تضاد منافع

چ- رازداری حرفه ای

معضل اخلاقی: یک سری از افزایش احساسات و عواطف و درگیری های اخلاقی خاص و قابل توجه ، که تمام مراحل ترتیبی از فرایند تصمیم گیری فرد را تحت تاثیر قرار می دهد (جونز، ۱۹۹۱). [۴۲]

قضاوت اخلاقی: مرحله ای از فرایند تصمیم گیری است که با ارزیابی نتایج که باید در یک وضعیت اخلاقی معین رخ دهد قضاوت اخلاقی ساخته خواهد شد. شناخت موضوع اخلاقی افراد، با قضاوت اخلاقی از آن موضوع انجام می شود. (جونز، ۱۹۹۱). [۴۲]

نیت (قصد) اخلاقی : مرحله ای از فرایند تصمیم گیری است که در آن بر اساس یک ارزیابی از انتخاب درست در مقابل دیگرانتخابها ، فرد قصد دارد اخلاقی عمل کند . و این قصد اخلاقی است که متعاقبا منجر به رفتار اخلاقی واقعی می شود. (جونز، ۱۹۹۱). [۴۲]

۱-۱) ساختار تحقیق

در این فصل مسئله و هدف تحقیق بیان شده و فرضیه های مبتنی بر مسئله تحقیق پایه گذاری و تعریف شدند. همچنین قلمرو موضوعی، زمانی و مکانی تحقیق بیان شده و روشهای جمع آوری داده ها تشریح و متغیرهای تحقیق تعریف شدند. این تحقیق شامل ۵ فصل به شرح زیر می باشد:

فصل اول: کلیات تحقیق

فصل دوم: چارچوب نظری و پیشینه تحقیق

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

در پایان نیز پیوست ها و نگاره ها ارائه می شود.